Št. 260 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la ..., v sredo 4. novembra 1925. Posamezna številka 20 cent. Letnik L

Izhaja, izvzemši pondeljek, vsak dan zjutraj. Ure... Asiškega št. 20, I. nadstropje. ...opisi naj se ... pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne v... Prof. F. Peric. ...tiska Edi... znaša za mesec L 7.—, 3 mesece L 19.5... ...celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telef... uredništva in uprave št. 11-57.

...ejska knjižnica ...ANA, Jugoslavija

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 50 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.20, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.—. Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20 I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Govor posl. dr. Schiemanna v Ženevi

Med govori, ki so bili izrečeni na konferenci evropskih manjšin v Ženevi, smo prejeli tudi govor enega sklicateljev omenjene konference posl. dr. Schiemanna. V eni zadnjih številk «Edinosti» smo napovedali objavo tudi tega govora, kar danes izpolnjujemo z naslednjimi vrsticami: - Ur.

Ko se je v l. 1918. končala svetovna vojna, se je Evropa ozrla nazaj na 300-letno dobo, ki gre od one svetovne katastrofe, ki jo označamo v zgodovini z imenom 30-letna vojna. Tedaj smo mogli reči, da da vzroki, ki so pred 300 leti vrgli narode v morje krvi in groze, danes ne bi mogli več dovesti do mednarodnih zapletljajev. Danes smo si povsem na jasnem, da so vera, svetovno naziranje, stališče človeka napram njegovemu Bogu tako intimne osebne zadeve, da se ne morejo nikakor podvreči kakemu državnemu ali političnemu pritisku. In dosledno temu smo prišli tudi do spoznanja, da versko stališče posameznika ne more imeti nikakega vpliva na njegov položaj napram državi. Pripadniki vseh ver, verniki in brezverci so enako poklicani k sodelovanju v državi.

Za to spoznanje pa je tekla kri 30 let, in neizrekljivo trpljenje je prestala vest brezštevilnih ljudi. Vojna se je začela s krutim geslom «Cujus regio, ejus religio» in je končala z izdelavo pravnih določb, ki naj jamčijo medsebojno strpljivost. Na znotraj pa se je završila še le tedaj, ko so se te določbe pretvorile v skupni zavesti strpljivosti in ko se je država odrekla svojega vpliva nad vestmi. Danes se nam zdijo verske vojne nesmiselne in nesodobne.

Toda če je v svetovni vojni narodno nasprotje igralo odločilno vlogo, če je zahteva držav po svoji narodnosti svojih državljanov najbolj vznemirjala duše ljudstev, ali ni to v bistvu isto vprašanje, ki se nam zopet in v novi obliki predlaga v likvidaciji? Mari ni narodnost kot naravni razvoj človeka v sprejemanju in predelovanju onih dobrin, ki jih navadno imenujemo kulturno snovanje, enako intimna zadeva osebe, ki ne sme biti podvržena nikakim državnim ali političnim sponam? Pravica, da odgojim svojega otroka, kakor se mi zdi iz sto razlogov krvne in čustvene narave pravo, da mu izročim jezik, v katerem sem sam doživel svoje najboljše misli in svoja najboljša čustva, ali ni ta pravica en del mojega stališča napram Bogu, ali ni to svetovni nazor, v katerega ne sme posegati nobena država in nobena oblast tega sveta? Ko pa je izbruhnila zadnja vojna, je vendar stala narodna borba v znamenju gesla 30-letne vojne «Cujus regio, ejus lingua, ejus schola» in prvi rešilni izhod, ki se je pojavil v mislih umirajočih narodov, je bil zdravi preokret k geslu «Cujus natio ejus regio». Narod naj bo tudi država.

Pravica do samoodločbe je prinesla mnogim narodom rešitev. Toda še so kompaktno naseljene narodnosti, katerim se ne daje pravica do samoodločbe glede državne pripadnosti. Kako naj se ta krivica popravi, o tem nimamo mi tu odločevati. Za nas je najvažnejše in najodločilnejše spoznanje, da bi tudi najdoslednejša izvedba pravice do samoodločbe ne odpravila narodnega vprašanja. Tudi v narodnih državah bi ostale še vedno večje ali manjše ljudske množice, ki bi pripadale h kaki drugi narodnosti in ki bi čutile potrebo po svojem lastnem kulturnem razvoju.

Za te milijone tlačenih ljudi kličemo danes strpljivost in svobodo narodne vesti. In pred seboj vidimo pot, po kateri so šli svoj čas poborniki svobode verskega prepričanja, pot, ki mora dovesti do spoznanja svetovnega prepričanja, da nima država nobene pravice nad narodnostjo svojih državljanov. Do spoznanja, da narodno svojstvo posameznika ne more imeti nikakega vpliva na njegovo stališče napram državi, da so državljani različnih plemen poklicani k skupnemu složnemu delu v državi in v vseh javnih nalogah, čim se jim dovoli svoboda njihovega lastnega kulturnega razvoja.

Verska svoboda je imela za posledico določitev mej med kompetenco države in cerkve, narodna svoboda lahko dovede do določitve mej med državo in kulturnim snovanjem, ne da bi se radi tega morale postaviti kake zapreke državi pri varovanju njenih interesov v ljudski vzgoji. Gospoda, morda je čudno, da zahtevamo tu strpljivost, ko pa so se ustvarila za celo vrsto držav mednarodne določbe, ki se nanašajo na zaščito manjšin, in potem ko je svet Društva narodov že v l. 1922. proglasil, da so te določbe najmanj, kar so vsi člani Društva narodov pripravljeni dovoliti. Gospoda, pravne določbe so brez moči, ako ne temeljijo neomajno v skupni pravni zavesti. To pa je ravno, radi česar se pritožujemo, da v duhu nekakega predvojnega atavizma še vedno straši misel «Cujus regio, ejus natio», da se smatra narodno izenačenje državljanov za državni interes, da se vidi v pogodbi o zaščiti narodnih manjšin nekako koncesijo na škodo naravnih narodno-državnih pravic.

Dokler je temu tako, se ne smemo čuditi, da države, ki so vezane z manjšinskimi pogodbami, le nerade in v nezadostni meri izpolnjujejo svojo dolžnost, da je ostalim državam neudobno vedno znova zahtevati spoštovanje teh pogodb, da nočejo vse države prostovoljno sprejeti enakih obvez. Mi pa, gospodje, vemo nekaj več. Mi vemo, da je prevara, če se hoče predstavljati raznarodovanje državljanov kot državen interes. Vsakdo izmed nas ve iz lastne dežele, iz lastne izkušnje, da je raznarodite v ljudstva, v katerem se je prebudila manjšinska zavest, nemogoča stvar. Dalje vemo, da politika raznarodovanja vsaki državi le škoduje ter izključuje vnaprej vsak mirni razvoj.

Država, katere kulturno delo ni pozitivno usmerjeno napram razvoju lastnega naroda, temveč negativno napram škodovanju drugega naroda, kulturno nazaduje. In država, ki iz narodnih ozirov zapostavlja gospodarski en del svojih državljanov, izpodkopuje gospodarski prospeh celote. Država, ki dela s političnega vidika razliko med državljani te ali one narodnosti, uničuje podlage prava, na katerem edino more sloneti skupnost. Še več: duh sovraštva in zanikanja, ki se v borbi narodnega tlačenja poraja in odgaja, povzroča, da postaja vsaka volja do miru in sporazuma v Evropi iluzorična. Ta duh sovraštva se presaja od posameznih narodnih skupin na glavne narode in neti ogenj volje po uničevanju, kateri mora sežgati vse dobre namene Društva narodov in vsako delo za obnovo.

Gospoda! Ko se je prvič porodila misel borbe proti trgovini s sužnji, se je morda mislilo, da je ta borba na škodo interesom te ali one države. Ko pa se je spoznala nevarnost, katera je pretila radi omenjene trgovine posameznim državam in vsemu človeštvu, tedaj se ni več mislilo na omejevanje suverenosti in državnega prestiža, temveč se je nastopilo v skupni obrambi proti skupnemu sovražniku. Gospodje, mi moremo govoriti le o Evropi. Bistvo narodnosti drugod po svetu je v marsičem drugačno in ne more se rabiti enako merilo za ves svet. Toda glede Evrope smo izvedenci in lahko pričamo tu kot celota, da ustvarja duh negativnega in napadalnega nacijonalizma, ki se dandanes v narodnih borbah vedno obnavlja, ozračje, ki vsebuje strupene pline še za veliko svetovnih vojn. Mi lahko pričamo, da je ta negativni nacijonalizem pravi in resnični sovražnik vsakega uspešnega razvoja držav.

To se nam mora verjeti. Ko postane to spoznanje skupno dobro evropskega človeštva — kajti pri določanju manjšinskih pravic ne gre za omejevanje katerihkoli državnih interesov, temveč za skupno borbo vseh držav v lastnem interesu proti skupnemu sovražniku, ki ogroža državni razvoj in svetovni mir — tedaj ne bo težko sklicati novo konferenco o opiju, na kateri se bodo vse države posvetovale o tem, s kakšnimi ukrepi naj se pobija najnevarnejši strup, ki grozi danes človeštvu in miru. Tedaj bodo padle vse ovire narodnega nasprotja same ob sebi.

Da je to mogoče, dokazuje, gospoda, naš današnji sestanek, na katerem si najrazličnejše narodnosti, ki jih razdvajajo v vsakdanjem političnem življenju številna plemenska nasprotja, miroljubno nudijo roko k skupni borbi za skupen cilj. Samo skupno pozitivno delo ustvarja mir. V tem smislu pozdravljam danes vse udeležence ter izražam upanje, da bi nekoč zgodovinar, ko bo ravno tako brez strasti govoril o likvidaciji narodnega vprašanja kakor mi danes o likvidaciji verskega vprašanja pred 300 leti, da bi mogel zgodovinar označiti prvo konferenco organiziranih narodnih skupin Evrope kot odločilen preokret v razvoju k pravemu miru.

Italijansko gospodarstvo in Amerika

Mussolini o politični obnovi Italije - Dnevni red zasedanja senata - Zbornica se otvori šele začetkom prihodnjega leta?

RIM, 3. Ministrski predsednik Mussolini je sprejel ob 18.30 predsednika združenja vojnih pohabljencev on. Delcroixa ter se z njim razgovarjal glede jutrišnje proslave znage, ki se bo vršila v gledališču Costanzi. Na povabilo združenja vojnih pohabljencev bo imel Mussolini ob tej priliki govor, v katerem bo podal sintezo politične obnove Italije in sicer od maja 1925. do fašistovskega pohoda na Rim in do danes. Temu toliko pričakovanemu govoru v gledališču Costanzi bodo prisostvovali tudi maršala Diaz in Cadorna in veliki admiral Thaon di Revel.

Na podlagi sklepov poslednje ministrske seje je notranji minister spremenil v odlok-zakon ukrepe za uvedbo poteštatov v občinah z manj kot 5 tisoč prebivalci. Poteštate bo imenovala neposredno vlada. Poučeni krogi pravijo, da bo prvi seznam poteštatov zaključen prav v kratkem in predložen v odobritev ministrskemu svetu na prvem sestanku.

Danes je bil senatorjem dostavljen dnevni red otvoritvene seje, ki se bo vršila 14. t. m. Senat bo razpravljal o zelo važnih zakonih, ki jih je odobrila zbornica v preteklí pomladi. Je to zakon o tajnih združenjih, zakon o tisku, zakon o birokraciji, ki nudi izvršilni oblasti polnomoč za izdajanje pravnih norm, in končno zakon o reformi zakonikov.

Glede otvoritve zbornice ni do sedaj še nič gotovega. Vendar se sme domnevati, da se zbornica snide šele po božičnih počitnicah, torej začetkom prihodnjega leta. Ker morajo zbornične komisije pripraviti poročila o nekaterih zakonskih načrtih, ni izključeno, da se bo otvoritev zbornice zakasnila do konca januarja.

WASHINGTON, 3. Danes se je vršila prva seja italijanske in ameriške komisije za ureditev italijanskih dolgov. Zakladni minister Mellon je izjavil, da Zedinjene države prav dobro poznajo sedanjo situacijo Italije in želijo, da se v zadevi dolgov doseže sporazum, ki bo zagotovil ekonomski mir. Načelnik italijanske komisije finančni minister Volpi je predočil podporo, ki jo je nudila Amerika Italiji tekom vojne, in bremena, ki jih je naložila svetovna vojna Italiji in njenemu narodu. Volpi je pristavil: Po zaključeni vojni se je Italija kljub skrajno težkim finančnim težkočam spontano ponudila, da uredi svoje vojne dolgove napram Zedinjenim državam v mejah plačilne zmožnosti. Italija sprejema torej načelo ameriške komisije, da se mora pri ureditvi dolgov z vsako državo-dolžnico postopati individualno.

Da pokaže ameriški komisiji plačilno zmožnost Italije, je italijanska komisija predložila 24 monografij o italijanskem gospodarstvu. Ti spisi dokazujejo, da so vojna bremena Italije znašala 30 odstotkov celokupnega narodnega premoženja. V svetovni vojni je imela Italija 652 tisoč mrtvih in 458 tisoč pohabljencev. Tudi nikake produktivne kolonije ni pridobila Italija s svetovno vojno. Italijanska odškodninska kvota znaša le 10 odstotkov, medtem ko je bilo Franciji nakazanih 52 odstotkov in Veliki Britaniji 25 odstotkov celokupne vojne odškodnine. Italija je z neizmernimi žrtvami dosegla proračunsko ravnotežje, skrčila upravne stroške in visoko obdavčila vojne dobičke in zasebne dohodke. Italija ne razpolaga s surovinami in mora uvažati živež, petrolej, premog, baker in bombaž. Njeno prebivalstvo neprestano narašča in radi tega je razvoj industrije, ki naj bi odgovarjala demografskemu naraščanju, zelo otežkočen. Tekom poslednjih devet mesecev je Italija izvozila blaga za 13 milijard lir in uvozila za 20 milijard. Bilanca za poslednjih devet mesecev izkazuje torej 7 milijard lir pasive. Tekom navedene dobe je Italija uvozila iz Zedinjenih držav za 5 milijard lir in tjakaj izvozila le za 1 milijardo in 300 milijonov lir blaga. Potemtakem je italijanski izvoz iz Zedinjenih držav skoraj štirikrat večji kakor italijanski uvoz v imenovano državo.

Ameriška komisija bo predložene dokumente o italijanskem gospodarstvu čimprej proučila. V sredo ob 11. uri dopoldne se italijanska in ameriška komisija sestanete k drugi plenarni seji.

WASHINGTON, 3. «Washington Post» pravi, da je vprašanje ureditve italijanskih dolgov zelo zamotano. List pripominja, da ameriška komisija priznava, da je italijanska plačilna zmožnost mnogo manjša kakor francoska, a goji bojazen, da bi koncesije Italiji utegnile služiti Franciji kot precedenti.

Stjepan Radić pri kralju

Ministrski svet pod predsedstvom kralja — Vprašanje rekonstrukcije vlade zopet na površju — Odločitev o Radićevem vstopu v vlado se odloči danes

BEOGRAD, 3. (Izv.) Danes dopoldne ob 10. uri se je začela na dvoru pod predsedstvom kralja seja ministrskega sveta. Ministrski predsednik Pašić je podal splošno sliko o delovanju vlade in narodne skupščine, nakar so ostali ministri poročali o predlogih, o katerih bo razpravljala skupščina na svojem prihodnjem zasedanju. Tako je Vukičević, minister za prosveto, poročal o svoji šolski politiki, minister za vere Trifunović pa o sklepih glede navodil jugoslovenski delegaciji za pogajanja z Vatikanom radi sklenitve konkordata. Finančni minister Stojadinović in minister za socijalno politiko Simonović sta poročala o invalidskem zakonu. Ostale podrobnosti o tej seji so še neznane.

BEOGRAD, 3. (Izv.) V političnem življenju prestolnice je vladala danes velika napetost, ker se na splošno sodi, da je s povratkom kralja in prihodom Stjepana Radića v Beograd stopilo vprašanje vstopa tega poslednjega v vlado v odločilno fazo.

Tekom današnjega dne je Pašić konferiral z večjim številom svojih prijateljev, zvečer pa je bilo več ministrov pri njem na daljši konferenci. Radić pa, ki tudi danes se ni sestal s Pašićem, je medtem posetil prometnega ministra Radojevića, nakar je imel sestanek z ministrom Šuperino.

Vladni pristaši si niso še na jasnem, kako da se bo politični položaj nadalje razvijal. Vodstvo radićevcev je zboroval skoro ves dan v kabinetu ministra za šume in rude dr.ja Nikića, kjer so se sestali vsi vplivnejši člani vodstva HSS. Po splošnem mnenju se pričakuje večjih sprememb v vladi in to že v prihodnjih dneh. Toki pričakovani pogovor med Pašićem in St. Radićem je določen na jutri in tu bo najbrže padla odločitev o vstopu Radića v vlado.

Pristaši tega poslednjega polagajo veliko važnost na dejstvo, da je bil danes ob 18. uri sprejet Radić pri kralju, ki je pridržal voditelja HSS do 20. ure pri sebi. Ko se je Radić vrnil z dvora, je izjavil novinarjem, da se je pogovarjal s kraljem le o zunanji politiki in da zato ne more o tem pogovoru ničesar povedati, ker da je šlo za predmet izredno delikatnega značaja. Naglasil je le, da se jutri sestane s Pašićem.

Ta poslednji je proti večeru sprejel delegate, s katerimi je sinoči izdelal navodila za pogajanja z Vatikanom. S tem so ta navodila zadobila svojo sklepno obliko.

Subotićev povratek v Beograd

BEOGRAD, 3. (Izv.) Danes se je povrnil iz Haaga jugoslovenski delegat Subotić, ki je skupno z dr.jem Niko Perićem kot jugoslovenski delegat sodeloval na mednarodni konferenci za izenačenje zasebnega prava. Niko Perić ostane še nekaj časa v Haagu. Konference so se udeležili zastopniki vseh evropskih držav razen Bolgarske.

Kačaki ob črnogorski meji

SARAJEVO, 3. Iz Podgorice javljajo, da se v okolici Prizrema zopet pojavljajo Kačaki. Včeraj so oplenili potniški avtomobil na cesti med Pečjo in Andrijevico. Šoferja so odvedli s seboj in ga izpustili šele zvečer.

Usoda ohridskih četnikov še vedno negotova.

BEOGRAD, 3. Vesti, da sta načelnik Blažić in prota Milošević osvobojena, so se izkazale kot prezgodnje. Slonele so na poročilih, ki jih je dobilo notranje ministrstvo. Po današnjih vesteh pa so bila ta poročila neresnična. Dosedaj niti ne vedo, kje sta uetnika, niti tega, ali sta sploh še živa. Albanske oblasti stvar energično zasledujejo in je upati na uspeh.

Francoski socijalisti proti Painlevéju

Izjave nove vlade v parlamentu

PARIZ, 3. Ministrski svet je sinoči nadaljeval posvetovanja o vladni izjavi, ki bo danes prečitana v zbornici in senatu.

Vladna izjava bo, kakor poroča «Paris Soir», uvodoma zagotavljala, da bo nova vlada nespremenjeno nadaljevala politiko z dne 11. maja, ker namerava vzeti v izjavo tudi načelo obdavčenja premoženja. Vsled tega je upati — to upanje je izrekel tudi pravosodni minister Chaumet po ministrskem svetu — da bo prišlo v finančnih vprašanjih do sporazuma s socijalisti. Ravno tako upajo na sporazum tudi v vprašanjih socijalnega zavarovanja osvobojenega ozemlja in vojaške reforme. Težave pa bodo nastale glede kreditov za Maroko in Sirijo, ker bo celokupna opozicija v teh vprašanjih sklenjeno glasovala proti vladi, tako da bo vlada, če ne bodo socijalisti nastopili za njo, takoj ostala v manjšini.

«Liberte» meni, da je popolnoma negotovo, ali bodo socijalisti podpirali vlado, ker se prijatelji Leona Bluma že bavijo s padcem Painlevéja in se pripravljajo za sestavo Herriotovega kabineta, kateremu bodo ponudili svoje sodelovanje.

PARIZ, 3. Odbor socijalistične stranke je na svoji seji sklenil odreči zaupnico Painlevéju. Ker je pa odbor prepustil socijalistični parlamentarni skupini izbero, da ali odreče Painlevéju zaupnico ali se vzdrži tozadevnega glasovanja v poslanski zbornici, se je ta poslednja odločila za to, da se bo vzdržala glasovanja. Radikalci in radikalski socijalisti so soglasno sklenili podpirati sedanjo vlado.

Stresemannova propaganda za Locarno

BERLIN, 3. V svojem predvčerajšnjem govoru v Draždanih je izjavil zunanji minister dr. Stresemann, da mu je Chamberlain v Locarnu izjavil, da je vsa angleška armada in mornarica na razpolago, če bi hotela Francija brez povoda prekoračiti nemške meje. Dr. Stresemann je navajal to izjavo angleškega državnika v dokaz, da garancijski pakt v resnici temelji na medsebojnosti.

NOV KURZ V RUSIJI?

Značilen govor Rakowskega.

PARIZ, 3. Na obletnico pripoznanja sovjetske Rusije od strani Francije je priredil novoimenovani ruski poslanik pri francoski vladi Rakowski svečano večerjo, katere se je udeležil tudi ministrski predsednik Painlevé. V svoji napitnici je Rakowski naglašal potrebo sodelovanja zapadne Evrope s sovjetsko Rusijo, ker evropski mir brez sovjetske Rusije ni mogoč.

Prihod jugoslovenskih sportnikov v Padovo

PADOVA, 3. Z tržaškim brzim vlakom je prispela semkaj danes zjutraj jugoslovenska nogometna raprezentanca, obstoječa iz 11 igralcev in 5 rezerv. Jugoslovensko raprezentanco spremljajo nekateri člani Jugoslovenskega sportnega saveza. Na kolodvoru so sprejeli goste številne osebnosti in člani sportnih društev.

Širjenje upora v Siriji

Velikanske francoske izgube

PARIZ, 3. Vse časopisje priobčuje vznemirjajoča poročila iz Sirije. Priznavajo, da so Francozi izgubili v Siriji že nad 5000 mož.

PARIZ, 3. Za civilnega guvernerja v Siriji določeni socijalistični poslanec Paul Boncour je odklonil ponujano mu mesto. Vlada je potem imenovala De Jouvenela za naslednika generala Sarraila.

JERUZALEM, 3. Razpoloženje za vojno v Siriji vedno bolj naraščа. Druzom so se pridružili številni beduinski rodovi. Danes je gotovo, da en armadni zbor ne bo zadoščal, da se vstaja uduši. Dvojna vojna, v Maroku in v Siriji, je za Francijo in njene finance silna obremenitev.

LONDON, 3. «Daily News» poroča iz Sirije, da se upor širi. Beduini so iz Alepa, Palmire in Deir-el-sosa poslali svoje rodbine v bolj varne kraje. Uporniki so že zasedli Deir-el-sor. Francozi so morali zapustiti 4 vasi severno od Damaska.

LONDON, 3. Privatna poročila iz Damaska pravijo, da je položaj v Damasku silno nevaren. Francozi mesta ne obstreljujejo več, ampak so podrli vsa obzidja in vse plotove. Ceste so zabarikadirane. Telefonska zveza z Damaskom je nemogoča.

Francoska ojačenja v Siriji

PARIZ, 3. General Sarrail se bo dne 8. t. m. vrnil v Francijo. Trije polki konjenice in 8 bataljonov pehote, od teh trije iz Maroka, so se izkrcali v Siriji. S tem je stalež francoskih čet v Siriji dosegel 20 bataljonov pehote in pet polkov konjenice.

«Matin» ostro napada generala Sarraila in piše, da je on zakrivil smrt več tisoč francoskih vojakov, za kar bo moral odgovarjati.

Konec evropskega vpliva v Perziji

po odstavitvi sultana Ahmeda šaha

LONDON, 3. Vest o odstavitvi perzijskega šaha je v nedeljo razburila vso evropsko javnost, ker je prišla skoraj nepričakovano. Nemiri v Perziji so že več let na dnevnem redu in je iz te države vedno pričakovati iznenadenj. Sultan Ahmed šah je skoraj dve leti bival v inozemstvu in se nahajal v raznih kopališčih, kjer se je zdravil. Pred par dnevi je dobil brzojavno naročilo, naj se takoj vrne domov in prevzame vlado, sicer ga bo narod odstavil.

Nadalje se doznava iz Teherana, da je imel ministrski predsednik Riza kan v soboto razgovor z najvplivnejšimi zastopniki vseh strank, veleposestnikov in verskih družb, ki so ga nagovarjali, naj reši deželo dinastije Kadžarov. Predsednik je po dolgem prigovarjanju izjavil, da prevzame vlado. Rekel je, da ne more odreči želje naroda in da bo sklical ustavotvorno skupščino, ki naj primerno izpremeni dosedanjo ustavo.

Med pristaši bivšega šaha in Rize kana je prišlo na več krajih do manjših spopadov, ki pa nimajo večjega pomena. Nova vlada je prijela vodilne pristaše odstavljene dinastije in jih pridržala kot talce, da bi tako preprečila nemire.

Sultan Ahmed šah je še zelo mlad. Rojen je leta 1898. Ko je bil njegov oče Mohamed Ali šah leta 1909. prisiljen odstopiti, mu je sledil komaj 11-letni Ahmed kot sedmi vladar iz dinastije Kadžarov, ki so prišli leta 1779. na vlado z Mohamedom ago. Sultan Ahmed seveda še ni bil polnoleten, ko je prišel na prestol. Zato je dobila država regenta, ki je vladal zanj. Mladi šah je bil do zadnjega igrača v rokah Riza kana. Kralj se je nahajal v inozemstvu, oficijelno v svrho lečenja, v resnici pa so ga razmetci prisilili, da je moral odpotovati. Od tedaj je bil pravi vladar v Perziji Riza kan. Vse kaže, da je ta častihlepni mož inscenirал revolucijo samo zato, da bi na legalen način zasedel prestol.

Riza kan je kmečkega pokoljenja in je star 55 let. Svojčas je vstopil v kozaško brigado, ki so jo ustanovili Rusi in v kateri je mnogo let služil kot redov. Nemiri, ki so nastali po smrti Mustafe Eddina, so mu dali priliko, da se je izkazal in postal častnik. Leta 1917. je za svetovne vojne izsilil odstop ruskega divizijonarja, načelnika kozaške brigade, ki je med tem postala divizija, in z raznimi spletkami in tudi nasiljem dosegel, da so mu poverili poveljstvo enega njenih polkov. Kot tak se je uspešno boril v Perziji zoper vstaše in boljševike. Leta 1921. je začel delati Riza roko v roki z Angleži na odstranitvi ruskega vpliva. Mesta ruskih instrukcijskih častnikov so zavzeli angleški. Močne čete so vkorakale v glavno mesto Teheran in izsilile novo vlado. Riza je postal sardar supé (vojni maršal). Kmalu je bil vojni minister in pred dvema letoma tudi ministrski predsednik. Ko je moral mladi šah zapustiti domovino, je bil Riza kan faktični vladar. Kot tak je začel politiko odločnega nacijonalizma, ki ni bil naperjen le proti Rusom, ampak tudi zoper Angleže. Vsa dežela je bila zanj, le duhovščina mu je nasprotovala. Sedaj si je znal Riza kan ukloniti tudi verske poglavarje, ki so mu morali ponuditi krono.

S tem je častihlepni in izredno sposobni mož dosegel svoj cilj. Pod njegovo vladavino bo Perzija krenila na popolnoma nacijonalistične poti, kakor je to storila tudi sosednja nova Turčija pod vodstvom svojega predsednika Mustafe Kemala paše, ki ga Riza kan v marsičem posnema.

Novi boji v Maroku

Španci izpraznili Ajdir

TANGER, 3. Na španski fronti in na fronti rifovskega ozemlja se vršijo od včeraj močni topniški in pehotni boji. Mesto Ajdir so Španci zopet izpraznili, tako da se nahaja med sovražnimi linijami. Španske izgube pri bojih za Ajdir znašajo 4500 mrtvih, ranjenih in pogrešanih. Rifovci so 8 km od Ajdirja koncentrirali 45 topov. Dne 31. oktobra se je zopet pričelo obstreljevanje Tetuana. Desna roka Abd El Krima je baje bivši pruski gardni stotnik Klems, ki je pred svetovno vojno dezertiral iz tujske legije. Topniški šef Abd El Krima je bivši podpolkovnik Erbisch.

DNEVNE VESTI

Proslava zmage

Danes 4. novembra je državen praznik, posvečen proslavi obletnice zmage italijanske armade. V Trstu se bo vršila proslava po sledečem programu:

1.) Ob 8. uri: artiljerijske salve, 100 strelov, po en strel na minuto.

2.) Ob 10. uri: Proslavitev zmage v gledališču Verdi, ki jo priredijo bivši bojevniki. Po slavnostnem govoru izroči tržaški župan sen. Pitacco častno sabljo poveljniku armadnega zbora generalu Vaccari-ju. Izročitvi sablje bodo prisostvovali oddelki čet tukajšnje posadke.

3.) Ob 11. uri: Zbor čet v kasarnah, kjer se izvrši kratka proslava zmage za vojake.

4.) Od 11. ure do 11. in četrt: Zvonjenje z vsemi zvonovi v Trstu.

5.) Ob 16. uri in pol: Te Deum, ki ga bo pel škof Fogar v stolni cerkvi sv. Justa. V ta namen priredijo udruženja bivših bojevnikov sprevod, ki pojde s trga Libertà (južna postaja) k cerkvi sv. Justa.

6.) Od 21. do 22. ure in pol: Koncert vojaške godbe na trgu Unità.

7.) Ob 22. uri in pol: Obhod vojaške godbe, ki se povrne s trga Unità v kasarno.

Otvoritev šolskega leta na trgovinski univerzi

Dne 8. t. m. ob 11. uri se bo vršila v dvorani princa Humberta svečana otvoritev šolskega leta 1925.-26. na tukajšnji trgovinski univerzi.

Po poročilu rektorja prof. Asquinija bo imel profesor blagoznanstva Giulio Morpurgo slavnostno predavanje o predmetu **«Blagoznanstvo v gospodarski borbi in državni brambi.»**

K svečanosti so bila povabljena civilna in vojaška oblastva.

Redni pouk se začne v četrtek 12. novembra.

Dijaki, ki niso še uredili svojega vpisa, morajo to storiti do 12. novembra.

— **Pridelek pšenice v Italiji.** Statistični urad v ministrstvu narodnega gospodarstva je objavil končne statistične podatke o letošnjem pridelku pšenice, ki je znašal 65,600.000 metrskih stotov. V teh številkah je vštet pridelek pšenice v Julijski Krajini in Zadru, ki ga je ta urad cenil na 223 tisoč metrskih stotov.

Društvene vesti

—**M. d. «Zarja» - Rojan.** Radi praznika odpade današnji sestanek. Sestanek se bo vršil jutri ob 20. uri. Ker je predavanje na dnevnem redu, bo sestanek zanimiv. Zato se priporoča polnoštevilna udeležba. — Predsednik.

Iz tržaškega življenja

— **Po strašni nesreči na parniku «Belvedere».** Kakor smo včeraj poročali, so bile žrtve strašne nesreče na parniku «Belvedere» predsinočnjim prepeljane v mrtvašnico mestne bolnišnice, kjer bodo danes predp. raztelešene v navzočnosti sodne komisije. Trupla ponesrečencev so več ali manj hudo poškodovana; delavec Gvidon Rubbieri ima ves obraz razmesarjen, iz česar se da sklepati, da je nesrečnik omagal še predno je priplezal na dno skladišča; očividno je padel s precejšnje višine. Oblastvena komisija je ugotovila, da je pri lestvi, po kateri so nesrečni delavci plezali v skladišče, manjkal en klin. Ta nedostatek je menda igral pri strašni nesreči zelo važno če ne glavno vlogo. Zdi se, da so bile tudi maske že preveč obrabljene. Preiskava se nadaljuje.

Danes popoldne ob 15. uri se bo vršil izpred kapelice mestne bolnišnice slovesen pogreb nesrečnih žrtev. Pogreba se bo brezdvomno udeležila ogromna množica občinstva.

Razprava proti Collarichu

Zagovora branilteljev Collaricha in njegove ljubimke

Kakor v ponedeljek, tako se je razprava tudi včeraj vršila ob nabito polni dvorani. Spričo dejstva, da se proces nagiblje k svojemu koncu, da se bliža dan, ko bo odločena usoda Collaricha in njegovih pajdašev, je to veliko zanimanje občinstva povsem umljivo.

Po otvoritvi razprave je predsednik dal besedo odv. Stefaniju, braniteju obtoženca Neffata, Czernyja, Vidovicha, Lorberja in Pontellija. Odv. Stefani je nadaljeval zagovor, ki ga je začel predvčerajšnjim. Predvsem je opisal žalostni položaj obtoženca, ki je obdolžen, da je podpiral Collaricha in se nahaja pod posebnim policijskim nadzorstvom. Pontelli se je po umoru orožnika Consalterja res enkrat sestal v gostilni s Collarichem, toda to nikakor ne dokazuje, da ga je podpiral. Na tem sestanku je Collarich tudi pojasnil odnošaje, ki jih je imel z Neffatom. Govoreč o umoru orožnika Consalterja, je rekel Pontelliju: «Ako bi me Neffat tisti večer ne bil pustil na cedilu, bi bil lahko ubil tudi Vallotto in stvar bi bila ostala prikrita..» Potemtakem Neffat ni podpiral Collaricha, zato je ta obtožba «združevanja v zločinske namene» proti njemu popolnoma neosnovana. Glasom obtožnice je Neffat skušal pomagati Collarichu pri begu iz zapora. Toda ta obtožba je krivična, kajti Neffat se je tedaj nahajal sam v zaporu; zato je seveda popolnoma logično, da ni mogel pomagati Collarichu. Dalje je govornik dokazoval, da so obtožbe proti obtožencema Lorberju in Vidovichu brez podlage. Vidovich je obdolžen, da je podpiral Collaricha, ker je bil nekega dne z njim v gostilni. Znano je pa, da se je Collarich, ko je še prost krožil po ulicah v Puli, pogostoma ustavil s tem ali onim znancem in si je večkrat celo privoščil sestanke z novinarji. Mari bi bilo upravičeno, ako bi vse dotične osebe radi tega morale na zatožno klop? Zakaj bi pa Vidovich moral biti izvzet? Sicer o tem sestanku, ki ga obtoženec zanika, tudi ni nikakih gotovih dokazov. Glede obtožbe podpiranja Collaricha, radi katere se mora zagovarjati obtoženec Lorber, je odv. Stefani rekel, da ni podprta z nikakim drugim dokazom, nego s pismom, ki ga je Collarich poslal iz zapora Bisinu. V tem pismu je bil priložen listek, ki naj bi ga «Jakob» izročil Jugovacu. Ker je Lorberju ime Jakob, je bil on kratkomalo obdolžen podpiranja Collaricha, dasi ni bilo nikakih drugih tehtnih dokazov. Na podlagi teh in sličnih izvajanj je odv. Stefani zahteval za svoje varovance oprostilno razsodbo.

Zagovor branitelja Collarichove ljubice.

Nato je dobil besedo odv. Robba iz Trsta, ki je po daljšem predgovoru, v katerem se je z laskavimi besedami poklonil sodnemu dvoru in svojim kolegom ter puljskemu meščanstvu, prešel v zagovarjanje obtoženca Bilusa, Jurmannove ter Barbare in Frana Visnovitz, ki so, razen prvega, vsi obdolženi, da so podpirali Collaricha. Glede Bilusa je rekel, da on pač ni imel vzrokov ali potrebe, da bi iskal stikov s Collarichem, ker je bogataš in popolnoma neodvisen. On da je le žrtev bujne fantazije dr.ja Licaussija. (Bilus je namreč obdolžen, da je nahujskal Collaricha k tatvini v vili dr.ja Licaussija). Ali more razsoden človek verjeti, da bi bil Bilusi tvegal svoj sijajni gmotni položaj z navadno malenkostno tatvino? To je mogel misliti le dr. Licaussi, ki je videl povsod tatove in povzročil s svojimi izjavami toliko zmešnjave. Pri nadaljnjem izpodbijanju obdolžitve, ki visi nad Bilusom, se je odv. Robba tudi dotaknil odnošajev, ki jih je imel dr. Liccaussi s Collarichem po posredovanju Felcherjeve, ki je bila že zaprta radi tatvine. Mesto, da bi dr. Licaussi ukvarjal svojo domišljijo s tatvino, katere je bil žrtev po zaslugi Collaricha, in mesto, da bi slednjega vabil na sestanke, bi ga bil moral izročiti policiji. Collarich sam bi mu bil hvaležen za to, ker bi ne bil postal morilec. Opirajoč se na ta izvajanja, je odv. Robba zahteval, naj porotniki izrečejo za Bilusa oprostilno razsodbo.

Nato je odv. Robba začel svoj zagovor v prid Jurmannovi, Collarichevi ljubici. Omenil je, da je Jurmannova zvesto ljubila Collaricha in da ga še ljubi, kakor jo tudi on ljubi. To je pokazal tekom razprave, ko je ostro zavrnil državnega pravdnika, ki se je izrazil nespoštljivo o nji. Ta ljubezen je edina lepa stvar, ki je prišla na dan pri tem procesu, na katerem so bila na dnevnem redu le krvava zlodejstva in druge kriminalne zadeve. To ljubezensko razmerje je dalo državnemu pravniku povod, da je obdolžilo Jurmannovo podpiranja Collaricha. Z globokimi juridičnimi izvajanji je govornik dokazoval, da je ta obtožba neutemeljena. Dejstvo, da je Jurmannova prejela od Collaricha v dar kak zlat predmet, ne more biti razlog za obtožbo, da je skrivala ukradene predmete. Pri teh besedah je odv. Robba pokazal porotnikom zlato tobačnico, rekoč, da jo je prejel v dar od znanega tržaškega vlomilca blagajn (Michelluzzija). Pri tem je ironično pripomnil, da ni še nikomur prišlo na misel, da bi ga obdolžil zločina hranjenja ukradenih predmetov. S tem primerom je prišel do zaključka, da je tudi napram Jurmannovi ta obtožba brez podlage. S podobnimi izvajanji je odv. Robba dokazoval nedolžnost Visnovitzeve, ki je prejela od Collaricha znesek 200 lir, in njenega moža. Končno je zahteval za vse svoje varovance oprostilno razsodbo.

Collarichev branitelj.

Po kratkem odmoru je povzel besedo odv. Matosel-Loriani, kij e predvsem poudaril, da je njegova naloga zelo težavna, ker mora braniti tolovaja in morilca, zver v človeški podobi, ki skoro nikoli ni bila sita krvi; mora braniti abnormalno bitje, nesrečnika, ki mu je bilo usojeno, da postane zločinec. Kljub temu ga brani, ker čuti kot človek plemenito tolžnost pomagati bližnjemu v nesreči, bodisi bolniku, ki ječi na postelji, bodisi nesrečniku, ki se šibi pod težo zločinov. Govornik je omenil, da je posel branitelja včasih nepopularen, a je potreben. Braniti zločinca nikoli ne pomeni se strinjati z njim, temveč pomeni izkazati človeku usmiljenje in ga tolažiti. Po teh besedah je govornik pozdravil sodni dvor ter mu izrazil svoje zaupanje. Izrazil je nado, da porotniki niso že sedaj sklenili v svojih srcih obsodbo, ker bi bila prenagljena. Treba je prej prodreti v dušo krutemu zločincu in razgaliti, kolikor je mogoče, vse njene skrivnosti.

Radi pozne ure je moral odv. Matosel-Loriani zaenkrat zaključiti svoj govor. Razprava je bila prekinjena in odložena do . . . tka.

Vesti iz Istre

— **Ocizla-Klanec.** Podpisana kmetijska zadruga Ocizla-Klanec je sklenila na zadnjem svojem sestanku, da vsled novih predvidevanih odredb tržaške mestne občine, ustanovi za svoj delokrog potrebno in primerno mlekarno.

Vsled tega sklicuje za v nedeljo dne 8. novembra sestanek vseh kmetov in drugih, ki se za stvar zanimajo in prodajajo svoje mleko na razne strani, da se dogovorimo in ukrenemo potrebno.

Mlekarna se ima ustanoviti za sledeče vasi: Herpelje, Kozino, Klanec, Ocizlo, Beko, Petrinje, Černotiče, Podgorje, Prešnico in Bergod, ter po možnosti tudi za vasi Socerb in Kastelc.

Podpisana zadruga prosi, da se v nedeljo dne 8. t. m. ob 3. uri popoldne udeležijo vsi iz zgoraj navedenih vasi sestanka, ki se bo vršil v «Hotelu Klanec» v Klancu.

Sestanek je bil oblastvu javljen in je dovoljen.

Za Kmetijsko zadrugo Ocizla-Klanec:
Pečar Polh.

Vesti z Goriškega

Velikanski požar v Kalu pri Grahovem

V nedeljo zvečer, ko so domači hoteli leči k počitku, se je vnel v hiši posestnika Josipa Kemperle v Kalu pri Grahovem ogenj, ki se je navzlic hitrem nastopu domačih in sosedov kaj kmalu razvil v požar, ki je objel vso hišo. Tekom razmeroma kratkega časa se je razširil požar tudi na sosedne hiše Alojza Zupan, Franca Bizjak, Andreja Kofol, Franca Torkar in Sebastijana Bajtar. Na plat zvona so prihiteli na mesto požara bližnji in daljni sosedje, finančni stražniki in orožniki, ki so zastavljali vse svoje sile, da bi požar pogasili ali vsaj omejili. Ali zaman so bili vsi njihovi trudi in napori, zakaj uničujoča furija ognja se ni dala prej ukrotiti, dokler ni pogoltnila v svojih plamenih vseh petero hiš ter oropala njihove strehe petero družin. Šele tedaj se je posrečilo omejiti in pogasiti ogenj. Po požaru povzročena škoda znaša približno 250.000 lir in brez strehe v pričenjajoči se zimi je ostalo nič manj kot 59 oseb.

ZVEZA PROSVETNIH DRUŠTEV V GORICI

— Dramsko društvo v Gorici uprizori v soboto, dne 7. t. m. ob 20.30 in v nedeljo dne 8. t. m. ob 15.30 v Trg. domu učinkovito dramo v treh dejanjih «Jakob Ruda», ki jo je spisal slavni slov. pisatelj Ivan Cankar. Preprodaja vstopnic za obe predstavi od četrtka dalje v Narodni knjigarni v Gorici.

— **Iz Ajdovščine.** Odsek Zveze Prosvetnih društev v Ajdovščini-Šturije priredi prihodnjo soboto in nedeljo svojo jesensko veselico. Na sporedu je arija za tenor iz op. «Bohème» in krasen E. Adamičev ženski dvospev «Solnce sije, zeleni livada.» Kot glavna točka se pa uprizori Milčinskega drama **«Volkašin»** z vpleteno veliko E. Adamičevo pevsko sliko «Kmečka svatba», uglasbeno po belokranjskih narodnih pesmih. Ta drama, ali kakor jo je pisatelj svoj čas z ozirom na razmere nazval, roparska pravljica, je bila pred leti že uprizorjena na našem odru in je tedaj vsakomur, ki jo je videl, ostala v živem spominu, tako da si je zaželel še enkrat videti in slišati lepo petje veselih svatov. Zato bo ta drama, ki je prav za prav kratka slika nevstrašene osvobodilne borbe vrlih Bosancev izpod avstrijskega jarma, gotovo tembolj zanimala one, ki je takrat niso videli. Igra in petje sta popolnoma na novo naštudirana in se izvajata ob spremljevanjem klavirja. Sodeloval bo tudi žen. zbor s par pesmimi. Veselica se vrši v Bratinovi dvorani v Ajdovščini in se prične v soboto ob 8. uri zvečer, v nedeljo pa ob 4. uri popoldne. Občinstvo se opozarja, da bode pričetek točen.

— **Praznik živih in mrtvih v Gorici.** V nedeljo, na dan vseh svetih in včeraj popoldne, na vseh vernih duš dan, so se valile nepregledne množice goriškega prebivalstva na obe mestni pokopališči, kjer pač ima skoraj vsakdo koga iz svojih dragih, ki tamkaj spi svoj večni sen. Obe pokopališči sta bili spremenjeni v pester vrt krizantem, nageljnev in drugega cvetja, zvečer pa je brlelo na grobovih na tisoče sveč in lučk. Iz zvonikov cerkva je neprestano ihtela otožna pesem zvonov, proseča za večni mir in pokoj onim, ki tiho snivajo na poljanah smrti.

V nedeljo zvečer je igrala goriška «Mladika» v nabito polni Marzini-jevi dvorani Gerhart Hauptmannovo igro «Hanice pot v nebesa», ki je letos nadomestila tradicijonalno ljudsko igro «Mlinar in njegova hči», ki se igra navadno na ta dan na naših odrih. Nadomestilo je bilo vsebinsko srečno izbrano, le žal, da naši odri ne razpolagajo niti zdaleka z ono odrsko tehniko, kakor jo ta igra zahteva.

V pondeljek popoldne se je vršila na pokopališču junakov v kapucinski ulici svečana otvoritev votivne kapelice, katero so dale zgraditi goriške gospe v spomin padlim junakom. Po končanem obredu je zagorelo na grobovih na tisoče lučic, katere so zažgali goriški meščani mesto mater, žena in sester tamkaj počivajočih junakov, ki radi dolge poti niso mogle priti potočiti solzo na njihov grob.

— **Proslava obletnice zmage v Gorici.** Gorica se pripravlja tudi letos na svečano proslavo obletnice zmage, ki se bo vršila danes po celi Italiji. Za letošnjo proslavo sta izdelala divizijski načelnik, general Romei in komisar goriškega mesta, sen. Bombig sledeči spored:

Med 7.45 in 8.45 zjutraj bodo obšle mestne ulice štiri fanfare, ki bodo igrale budnice. Ob 8. uri bo pričela oddajati ena baterija na goriškem gradu običajnih 100 strelov iz topov. Ob 11. uri se bodo vršile na dvoriščih goriških vojašnic spominske slavnosti, katerim bo prisostvovala tudi šolska mladina in na katerih bodo nastopili razni vojaški govorniki. Istočasno bodo zvonili vsi zvonovi mestnih cerkva. Ob 14.50 se zberejo na Travniku civilne oblasti, narodna milicija, društva, šole itd., ki odkorakajo ob 15. uri v sprevodu v spominski park na nekdanjem Starem pokopališču, kjer bodo takrat že stali razvrščeni nekateri vojaški oddelki goriške garnizije. Nato bo položen na temeljni kamen spomenika padlim Goričanom lovorjev venec, sen. Bombig pa bo držal spominski govor. Zvečer bodo javna poslopja razsvetljena, na Travniku, v ljudskem vrtu in pred kavarnama Teatro in Garibaldi pa bodo igrale med 17.30 in 18.30 štiri vojaške fanfare. Zvečer bo dalje v dvorani «Vittoria» brezplačna kinematografska predstava za goriško posadko in v goriškem gledališču slavnostna predstava opere «Madame Butterfly».

— **Pozabljeni grobovi.**

Bil mož si cel in učenjak
In zvest domovju sin,
Dokler bo živ Sloven še kak,
Bo živel Tvoj spomin.

Tako poje na Erjavčevem nagrobnem spomeniku, na katerem je podpisan «hvaležni narod», bard goriških Slovencev, Simon Gregorčič.

Vihra poslednje svetovne vojne, ki je razorala goriško deželo s strelnimi jarki, ni prizanesla, kakor znano, tudi goriškemu pokopališču. Ko so se povrnili po končani vojni goriški meščani v svoje rodno mesto, so našli razrušene in opustošene ne samo svoje domove, ampak tudi tihe domove svojih dragih na goriškem pokopališču. Tudi goriško pokopališče je bilo vse razorano po strelskih jarkih in razkopano po neštetih granatah, ki so vzdramile tudi mrtve iz njihovega tihega spanja ter razmetale daleč naokrog njihove kosti. O Erjavčevem grobu poje guslar goriških Slovencev, Alojzij Gradnik: «Razbiti so ti kamni in ograja in groba prst je vsa zrahljana...»

Goriški meščani so hiteli obnovit svoje žive domove, pri tem pa niso pozabili tudi na razdejane tihe domove svojih dragih na goriškem pokopališču, tako da je danes staro goriško pokopališče več ali manj urejeno. Zapuščeni in neurejeni so ostali le grobovi onih, kojim je svetovna vojna z vsemi njenimi posledicami pregnala iz Gorice njihove sorodnike, prijatelje in znance.

Letos se je že osmič po koncu vojne povrnil praznik vseh mrtvih, toda na Erjavčevem grobu so še vedno «razbiti kamni in ograja in groba prst je vsa zrahljana.» Mar ni več živ v Gorici nikak Sloven, mar je že popolnoma ugasnil njegov spomin med «hvaležnim narodom?!» Mar tako častimo spomin na svoje «cele može in učenjake?!»

Goriški Slovenci! Nikakor ne smemo dovoliti, da se tudi v devetič po svetovni vojni povrne praznik vseh mrtvih, pa da bodo na Erjavčevem grobu še vedno «razbiti kamni in ograja in groba prst vsa zrahljana!» Za borih 100—150 lir bi se dalo lepo urediti grob in spomenik in izbrisali bi ono sramoto, s katero pokriva nas vse sedanje stanje Erjavčevega groba. S preostanki od te svote pa bi lahko lahko uredili še en drug pozabljen grob, grob buditelja goriških Slovencev, odvetnika Lavriča. V to svrho bi bilo potrebno, da se zbere odbor treh mož, ki bi poskrbel za ureditev teh dveh grobov potom dobrovoljnih prispevkov, katere že sedaj sprejema goriška uprava «Edinosti».

— **Kozana** (Himen). V sredo 28. X. sta se poročila v Kozani g.čna Milena pl. Reya, hčerka poštnega nadoficijala v pokoju, z g. Josipom Školaris iz Vipolž, sedaj učiteljem v Kozani. Novoporočenca sta vrla člana našega društva in tem potom jima iskreno čestitamo ter želimo, da bi še nadalje ostala zvesta našim narodnim idealom. — Bralno društvo - Kozana.

— **Družinska sloga.** Ko se je vrnil 48-letni Anton Culot, prebivajoč v ul. Sassari, v nedeljo zvečer natrkan od novega vina, domov, je započel s svojim sinom Avgustom prepir, ki se je kaj kmalu spremenil v tepež. Ko je videla Culotova hčerka, da njen brat krvavi iz precej težke rane, katero mu je prizadjal oče, je zagnala v očeta kuhalnico, s katero je pripravljala večerjo. Posledica družinske sloge je bila ta, da so sosedje morali pozvati «zel. križ», ki je prepeljal ranjenega očeta in ranjenega sina v goriško bolnico, kjer se morda ne bosta več prepirala in pretepala.

Gospodarstvo.

— **Krepko povišanje čehoslovaškega izvoza.** Čehoslovaška je izvozila v septembru za 349 miljonov Kč več blaga kot v avgustu in 247 miljonov Kč več kot v septembru 1924. V prvih devetih mesecih znaša izvozni prebitek 1738 miljonov Kč.

Napram septembru prejšnjega leta je posebno narastel izvoz agrarnih proizvodov (sadje, zelenjava), ki se je dvignil od 55 na 105 miljonov Kč.

Uvedba blagovnih in efektnih borz v sovjetski Rusiji.

Z razmahom ruske zunanje trgovine je postala uvedba borz akutno vprašanje. Tega si je bila menda v svesti tudi sovjetska vlada, ki je z najnovejšim svojim dekretom dovolila ustanavljanje blagovnih in efektnih borz po vseh večjih mestih Rusije. Sovjetska vlada motivira ta svoj najnovejši korak z dejstvom, da so predvsem blagovne borze nujno potrebne za reguliranje cen poljedelskih proizvodov. Blagovne kot efektne borze bodo stale pod nadzorstvom komisarijata za notranjo trgovino. Člani posameznih borz bodo državne blagovne zadruge in posamezni veletrgovci, medtem ko bodo na efektnih borzah zastopane sovjetska državna banka in druge bančne organizacije.

Velika zaloga nemških in češkili slamoreznic 719

8. 10. 12 col z verigo in brez iste, vsi nadomestni deli kakor noži, zobna kolesa, vedno v zalogi. — Prodaja tudi na obroke

M. Križe — Postojna

KRONE po 2.15

plačuje 62

ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2

prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

MALI OGLASI

BUKOVIH IN SMREKOVIH HLODOV I. vrste več vagonov na prodaj, franko Podbrdo ali Postojna. Naslov v upravništvu lista.

ČEVLJARSKI delavec, dobro izučen za zbita, močna dela se sprejme takoj. Plača po dogovoru. Stančič, Herpelje. 1563

14-LETNA deklica, ki je dovršila 7. razred ljudske šole, želi vstopiti v trgovino manufaktur ali mešanega blaga. Govori slovensko in italijansko. Benar, Via Tigor št. 8, pritličje. 1564

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

KROJAČI in trgovci pozor! V lepem kraju Gorenjske (Jugoslavija) se radi bolezni proda hiša z dobro vpeljano trgovino in razprodajalnico športnih čepic, obleke in perila po vsej državi; trgovina z vsem inventarjem, vzorci in odjemalskimi naslovi vred. Na željo dobi ponudnik natančna pojasnila. Cena je L 75.000. Ponudbe na upravništvo pod «Lepa bodočnost». 1544

DINAMO, električne motorje, dobavlja in popravlja specializirana delavnica A. Berne, Trst, Via SS. Martiri 6, tel. 34-21. 1548

14-LETEN deček, zdrav, krepak, z dobrim spričevalom, bi rad vstopil kot učenec v trgovino jestvin. Obiskoval je 3 razred ljudske šole. Škerlj, Tomaj 56. 1562

PROTI izpadanju las se dobi v lekarni v Il. Bistrici izkušeno sredstvo kakor tudi barve za osivele lase. 1461

ZAVOD „JACKSON-ROYLE"

„Piccolova" palača

Trst — Via Silvio Pellico 6

(Telefon 40-65)

PONDELJEK 9 NOVEMBRA

se začnejo novi tečaji 743

angleščine in italijanščine

Zavod „Jackson-Royle" je edini zavod v Trstu, na katerem poučujejo profesorji iste narodnosti.

ZAVOD „JACKSON-ROYLE"

„Piccolova" palača

Trst — Via Silvio Pellico 6

(Telefon 40-65)

Vpisovanja od 9 do 22 (izvzemši praznike)

Brilljante, bisere, dragulje

Platin, zlato, inozemski denar, zobovje kupujemo za zunanje tvrdke in plačujemo po najvišjih cenah. — Kupujemo tudi zastavne listke

Via TORRE BIANCA 28

Brezplačne cenitve v uradu in na domu.

Uradne ure od 9 do 13 in od 14.30 do 18; v sobotah od 9 do 15. 715

Okus čokoladnega bonbona Arriba proti glistam je naravnost slasten

Pazite na ime ARRIBA

Čokoladni bonbon ARRIBA proti glistam: v ZELENIH zavitkih po L 1.—
Odvajalni čokoladni bonbon ARRIBA: v RUDEČIH zavitkih po cent. 50

Dobiva se v vseh lekarnah

PODLISTEK

E. PHLILIPS OPPENHEIM:

Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thewa

Prevel **France Magajna.**

«Upajmo torej, da ga ohranita živega. Jaz mrzim te pogrebne obrede na morju.»

Kapitan se je obrnil na stran in zamišljeno basal svojo pipo.

«Dix», je nadaljeval, «kakor veste nisem praznoveren človek, a meni se zdi, da se med nami nekaj plete, česar nikakor ne morem razumeti.»

«Kaj hočete reči, gospod?»

«Najprej je ta zadeva x pri brezžičnem brzojavu. V približno štirintridesetih urah bomo vožnjo končali. Pričakoval sem, da dobim pol ducata brzojavk, a še nobena ni dospela.»

«Robins, naš mladi operator, je človek najčvrstejšega značaja,» je omenil blagajnik suho, «vendar se ne morem znebiti nekega suma. Pripravljen sem staviti z vami, Dix, kakor hočete, da ne bomo videli podmornice, stavil bi tudi, če bi ne imeli pripravljenih topov in izvežbanh topničarjev.»

«To je vsekakor velika tolažba. Ker sem družinski oče, gospod — —»

«Da, vem vse o vaši družini, Dix, mu je segel kapitan nepotrpežljivo v besedo. «Tisto, kar me v tem hipu bolj zanima, je, kaj se godi na mojem parniku. Čim dalje bolj sem prepričan, da Crawshayeva zračna pot ni bila samo navadna bravura.»

Blagajnik se je neverno nasmehnil.

«Danes me je po strežaju prosil, če mu morem posoditi par flanelastih spodnjih hlač. Rekel je, da so vse njegove zanj pretanke. Ta človek me dela nervoznega, gospod.»

«Mene dela radovednega.»

«Kako to, gospod?»

«Zato, ker ga ne morem razumeti. Niti ene osebe ni na krovu, ki bi se ne smejala za njim in se rogala, kako strašen mehkužnež da je. Pol svojega časa pretoži radi morske bolezni, ostalo polovico pa potrati z gledanjem za podmornicami.»

«Prav tak se zdi tudi meni,» je dejal blagajnik.

«Jaz pa ne morem reči, da sem si že ustvaril svoje mnenje o njem. Ali veste, Dix, da je bil član tajne službe pri angleškem poslaništvu?»

«Tega nisem vedel», je odgovoril Dix. — «Toda če je bil, tedaj naj nam Bog pomaga! Ni čuda, da so Nemci vedno pred nami!

«Mislim, da ni imel posebnih uspehov v svojem poklicu», je nadaljeval kapitan. «Zdaj je na potu v Anglijo ,da se pridruži armadi. Naj bo kakor hoče, Dix, a oni dan me je temeljito presenetil.»

«Kako to, gospod?»

«Pokazal mi je ukaz, podpisan od visoke osebe, katere ne bom imenoval,» je rekel kapitan in znižal pri tem svoj glas. V aktu mi je ukazano, da se moram brezpogojno pokoriti njegovim navodilom.... On je zdaj tukaj nekak vsemogočni gospodar.»

Dix je odprl usta na stežaj in jih potem zopet zatisnil. Njegove oči so bile od presenečenja široko odprte. Na vratih se je zaslišalo tedaj tiho trkanje in na kapitanovo znamenje je Dix vrata odprl. Zavit v velikanski plašč, s kapo čez ušesa in z vratom v debeli ovratnici, ki mu je segala skoro do ust, se je pojavil na pragu Crawshay in vstopil.